

KRIGET I UKRAINA

SYDSVENSKAN PÅ PLATS

Ryssland uppges byta identitet på Mariupol

■ **Inför den ryska segerdagen på måndag försöker Ryssland radera ut den ukrainska identiteten i de ockuperade områdena i södra och östra Ukraina.**

En högt uppsatt rysk parlamentariker säger hotfullt att Ryssland kommer att vara kvar i södra Ukraina "för alltid".

Från den belägrade hamnstaden Mariupol sprids bilder på arbetare i orangea västar som byter ut vägs skyltar med stadens namn på ukrainska och engelska, för att sätta upp liknande på ryska. "Uppdaterade vägs skyltar", kallas det av den ryska ockupationsmakten i Donetsk.

I ockuperade Tokmak som ligger på vägen mellan Zaporizjzja och Mariupol har stadens infartsskylt målats om i ryska färger, rapporterar CNN. På andra håll i södra Ukraina införs rubeln som valuta.

Ryssland blir kvar här för alltid. Om det finns ingen tvekan. Vi kommer inte att återvända till hur det var förut, säger Andrej Turtjak, parlamentariker för landets styrande parti Förenade Ryssland, på plats i Cherson enligt ryska uppgifter.

Enligt Pentagon, det amerikanska försvarsdepartementet, finns det kvar runt 2000 ryska soldater i Mariupol. De ska befinna sig runt stälverket Azovstal, där de sista ukrainska soldaterna i staden har tagit sin tillflykt.

En markoffensiv i området fortsätter skriver Storbritanniens försvarsdepar-

tement i sin senaste under-rättelserapport.

"De förnyade försöken att säkra Azovstal och helt inta Mariupol är troligtvis kopplat till kommande segerdagen den 9 maj och Putins vilja att nå en symbolisk framgång i Ukraina" står det i rapporten.

Nästan 500 civila har evakuerats ur staden och stälverket i veckan, enligt det ukrainska presidentämbetet. Ukrainas militär uppges att Mariupol kommer att stå i centrum för det ryska firandet av segerdagen och att en stor parad planeras där. Under segerdagen den 9 maj högtidligt hålls Nazitysklands kapitulation och slutet på andra världskriget årligen genom stora militärparader på flera håll i Ryssland.

"För det här syftet städas stadens centrala gator akut på bråte, döda kroppar och odetonerad rysk ammunition", säger underrättelsemyndigheten i ett uttalande, rapporterar The Guardian.

Majoriteten av de ryska styrkor som har befunnit sig vid Mariupol har begett sig nordost, till regionerna Donetsk och Luhansk, enligt USA:s försvarsdepartement. Det är där Rysslands fokus ligger, säger man. TT

50

civila evakuerades igår från stälverket Azovstal i Mariupol, uppges Kiev, samt Rysslands försvarsdepartement. Innan evakuering bedömdes ungefär 200 civila vara kvar i tunnarna under Azovstal.

En ukrainsk soldat släpper iväg en drönare under träningen.

Här utbildar sig

■ **Här är döden från skyn. Små drönare som bär sprängladdningar och styr artilleri i kriget mot Ryssland. Ukrainas drönarkrigare lär sig spaning, kartläggning, men också attack, med skänkta drönare från Skåne. Vi besöker den topphemliga träningsanläggningen – någonstans i Ukraina.**

Solen dundrar ner över långsträckt öppna slänter som sträcker sig milstals bort mot horisonten. Böljande gräsält genomkorsat av grusvägar. Här och där små ansamlingar av träd, några vattenspeglar sticker fram. I luften över oss surrar ett av det ukrainska försvarets smartare vapen – drönare av alla sorter. Donerade från utlandet.

Exakt var vi befinner oss är hemligt – det gäller livet. Drönarkrigarnas chef kallar sig Andrew. Han bär

ett pistolbälte över bröstet och en kulsprutepistol på ryggen när han stegar fram och hälsar med fast handslag och hård ton:

– Inga ansikten på soldaterna, inga hus får synas, inga byggnadsstrukturer – ni måste radera metadata på filmer och bilder. Och du kan inte skriva något om hur ni tog er hit – inga koordinater.

Det går inte att säga emot. Här som överallt annars i Ukraina är det ryska hotet

ständigt närvarande. Larm för inkommande missiler går flera gånger per dygn. Den här platsen, de här människorna och särskilt den utrustning som finns här vore ett drömmål för en rysk attack.

Med ett par missiler skulle de trettio soldaterna som utbildas i krigföring med drönare kunna uttraderas i ett slag.

I föreläsningssalen står drönare av olika modell. Gåvor från privatpersoner, organisationer och företag i bland annat Sverige, flera är märkta Drones2Ukraine, ett skänkt initiativ.

I mitten tronar en svart modell, omkring en meter hög med sex propellrar. Civilt används den för att mäta upp exempelvis skog, mark, vägar och järnvägs-linjer.

– Den kan bära en sprängladdning på tre eller fyra kilo. De mindre tar omkring 200 eller 300 gram, säger Anton, en av de civila instruktörerna.

Tillsammans med en handfull kollegor utbildar han soldaterna i grundläggande flygning, anpassad till strid och fältmässiga förhållanden. Först en teoretisk dragning för att visa möjligheterna: som den värmekänsliga kameran, som kan se fiendesoldaternas kroppsvärme genom kamouflage.

Men också användas för att lokalisera skadade kamerater som tagit skydd.

När det blir dags för praktisk övning sprider soldaterna ut sig i smågrupper. Några ska gömma sig i terrängen som övningsmål.

– Till att börja med lär

Ukrainska vägs skyltar byts mot ryska utanför Mariupol.

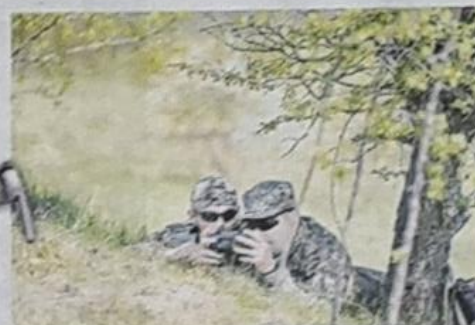

” Inga ansikten på soldaterna, inga hus får synas, inga byggnadsstrukturer – ni måste radera metadata på filmer och bilder. Och du kan inte skriva något om hur ni tog er hit – inga koordinater.

”Andrew”, drönr- krigarnas chef.

Instruktören Dmitry, till vänster i khakijackan, styr den svar- ta drönaren som kan ta sprängladdningar på 3-4 kg.

I ett skyttevärn på en kulle övar soldaterna undanmanövrar och metoder för att passera fienden obemärkt.

Vissa av drönarna kan bära spräng- laddningar på tre till fyra kilo.

Utbildaren Pavel håller genomgång i undervisningslokalen

Ukrainas drönarkrigare

vi dem att flyga säkert, både på längre och kortare distanser. Sedan ska de lära sig olika standardmanövrar, säger Anton.

På en höjd genomkorsad av låga vallar lägger sig två soldater tillrätta i uniformer och delvis dolda ansikten, som bakom ett skyttevärn.

– Go, ropar instruktören och en av soldaterna sträcker upp handen med en drönare i.

Hans kamrat drar igång den från fjärrkontrollen och den viner iväg rakt upp. – Vi har modifierat tekniken i dem, så att de ska bli svårare att upptäcka. Fienden kan inte komma åt signalerna och ta över dem, förklarar Anton.

– Och spärrarna är borta, så att det går att flyga högre, upp till 500 meter.

Vilken aktionsradie?

– Det beror på vinden och temperaturen, men tre till fem kilometer.

Femtio meter bort står instruktören Dmitry i keps och khakibyxor tjugo meter från en tom banan- kartong med några soldater omkring sig. Drönaren han just skickat upp bär en bombattrapp och han ska visa hur mekanismen för att släppa den fungerar.

Två handgrepp och det dammar till i marken in- till kartongen när attrap- pen faller från tio meter. Formellt en miss med om- kring två decimeter. Om den varit skarp och land- dat vid ett bränsleupplag hade det inte spelat någon roll – en blyktbelysning av nyttan med drönare, även här långt från striderna vid fronten.

– Militären kan använ- da drönarna på tre sätt, om vi ska dela upp det, förklarar Anton.

– Dels är det ju underrät- telser. Samla information om fiendens rörelser, hur fordon och annat står pla- cerat, hur mycket utrust- ning den andra sidan har. Och för att spana på trupp- rörelser, ja du förstår vad jag menar – att spionera.

De övriga två sätten är mer direkta:

■ För att ge koordinater vid inskjutning med tyngre va- pensystem. En drönare kan ligga uppe och vänta in de första granaterna vid en at- tack mot den ryska sidan, notera hur de träffar och korrigera för att ge bättre träff nästa gång.

■ Som vapenbärare. Impro- viserade sprängladdning- ar hängs på drönarna och

släpps på andra sidan fiendens linjer. Sprängkraften är inte väldig, men de går att styra in nära. Och rent praktiskt kan drönaren fly- gas in på kamikazevis och sprängas tillsammans med sin laddning.

Tillbaka på kullen med de fingerade skyttevärnen är övningsmomentet på väg att ta slut. De två liggande soldaterna har övat på undanmanövrar och metoder för att passera obemärkt för fienden.

Drönarens surr dyker upp plötsligt, den flyger in med solen bakom sig och är svår att se. Den ena soldaten rusar fram över ”vär- net” och rullar runt, lägger sig på rygg med armarna på bröstet – får ett kom- mando och sträcker upp ena armen mot drönaren som är på väg ner.

Propellrarna stannar i samma ögonblick som han griper tag i den. Så rusar han hukande tillbaka.

– Vi kan lära dem grun- derna i flygning, men me- toderna måste de utveckla själva i fält, det är bara de som kan förhållandena där, säger instruktören Alex.

Exakt hur många dröna- re som kommit från Skåne- initiativet Drones2Ukraine vill inte Anton berätta.

– Men en uppgift är att det används omkring 20 000 drönare i hela lan- det, säger han.

Medan grupperna av soldater packar ihop – batteri- tiden är över på flera av drönarna – drar vi oss till- baka upp mot utbildnings- lokalen och möter drönr- krigarnas chef Andrew, som skakar hand till avsked och säger ”Slava Ukraini”.

”Ära åt Ukraina”, i enkel översättning.

– När det här är över hop- pas jag att de vi utbildat kan komma tillbaka och vara med om att utveckla arbetet civilt, säger Anton.

– Det kommer att behö- vas för att kartlägga landet och allt som har hänt, och för att bygga upp Ukraina.

■ Av säkerhetsskäl har alla per- soner i artikeln fingerade namn.

UKRAINA

TEXT: JOAKIM PALMKVIST
joakim.palmkvist@svdsvenskan.se
FOTO: HUSSEIN EL-ALAWI
hussein.el-alawi@svdsvenskan.se